

Pöytäkirja

VN/26527/2023

27.11.2025

Kansalaisjärjestöstrategia OM140:00/2023

Työryhmän kokous 3/2025; laajennettu kokoonpano

Aika Torstai 21.8.2025 klo 13.00–14.59

Paikka Kokoushuone Labor, Meritullinkatu 10 ja Teams

Työryhmän jäsenet
(varajäsenet suluissa)

Johanna Suurpää, oikeusministeriö, puheenjohtaja
Risto Alatarvas (~~Sanna Malkki~~), valtioneuvoston kanslia
(~~Sini Erholtz~~), sisäministeriö
~~Pekka Hukka~~ (~~Claus Lindroos~~), ulkoministeriö
~~Heta Elena Heiskanen~~ (~~Anu Häkli~~), ympäristöministeriö
Tiina Kivisaari, opetus- ja kulttuuriministeriö
Pauliina Pussinen (~~Markku Mölläri~~), valtiovarainministeriö
~~Olli Rusanen~~ (~~Marikaisa Tiilikainen~~), puolustusministeriö
Mona Särkelä (~~Jaakko Kiilunen~~), sosiaali- ja terveysministeriö
Varpu Taarna, työ- ja elinkeinoministeriö
Sami Tantarimäki, maa- ja metsätalousministeriö
~~Niklas Wilhelmsson~~ (~~Jyrki Jauhainen~~), oikeusministeriö

Kutsutut asiantuntijat
(varajäsenet suluissa)

~~Ari Evwaraye~~, sisäministeriö
~~Taina Susiluoto~~ (~~Anna Munsterhjelm~~), KANE
Rosa Meriläinen, Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö Kulta ry
~~Vertti Kiukas~~ (Soile Kuitunen), SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
~~Ilmari Nalbantoglu~~ (Saana Yrjälä), Suomalaiset kehitysjärjestöt – Fingo
~~Anna Munsterhjelm~~ (~~Petra Pieskä~~), Nuorisola ry
~~Petri Keskitale~~ (~~Taina Susiluoto~~), Suomen Olympiakomitea
Lea Ryynänen-Karjalainen, Tieteellisten seurain valtuuskunta

Timo Annala, valtiovarainministeriö
Jussi Kanner, ulkoministeriö

Juha Viertola, selvityshenkilö

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Kaisa Larjomaa, Suomen Olympiakomitea

Linda Lammensalo, Suomalainen Tiedeakatemia

Laura Väliniemi, Suomalainen Tiedeakatemia

Maiju Haltia-Nurmi, Motiva

Sihteerit

Mikko Lehtonen, oikeusministeriö

Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

1 KOKOUKSEN AVAAMINEN

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.00 ja sihteeristö kirjasi läsnäolijat.

2 ESITYSLISTAN HYVÄKSYMINEN

Päätös: Hyväksyttiin 21.8.2025 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

3 EDELLISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Työryhmän edellinen kokous järjestettiin ensimmäistä kertaa laajennetussa kokoonpanossa. Kokous järjestettiin tiistaina 15.4.2025.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen 2/2025 pöytäkirja ja julkaistiin se hankesivulla.

Liite 1: Työryhmän pöytäkirja 2/2025 15.4.2025

4 JÄRJESTÖ- JA VAPAAEHTOISTOIMINTAA KOSKEVAN SÄÄNTELYN KEHITTÄMINEN: SELVITYSHENKILÖN RAPORTTI

Oikeustieteen lisensiaatti Juha Viertola selvitti oikeusministeriön toimeksiannosta järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisiä esteitä. Ministeriö julkaisi selvityshenkilön raportin Järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevan sääntelyn kehittäminen 19. kesäkuuta 2025. Työryhmä keskusteli raportista selvityshenkilön esittelyn perusteella.

Päätös: Merkittiin selvityshenkilön raportti ja siitä käyty keskustelu tiedoksi. Ehdotusten arviointia jatketaan virkatyönä. Avoin keskustelutilaisuus järjestetään 2.9.2025 verkon välityksellä (Teams).

Liite 2: Selvitys järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisten esteiden purkamisesta

[Järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevan sääntelyn kehittäminen:](#)
[Selvityshenkilön raportti](#)

[Teams-tilaisuus](#)

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Selvityshenkilö sai kiitokset perusteellisesta valmistelustaan. Raportti osoittaa, ettei varsinaisia lainsäädännöllisiä esteitä tai muuta yllättävää tunnistettu. Strategiatyöryhmän jäsenet vievät tiedon raportista eteenpäin omissa organisaatioissaan, ja ehdotuksiin ja suosituksiin liittyvää keskustelua jatketaan työryhmässä tarvittaessa.

Lainvalmistelun vaikutusarvointiohjetta ja muita lainvalmisteluohjeita on kehitetty viime vuosina. Järjestövaikutusten arviointia voidaan vahvistaa kannustamalla valmistelijoita olemassa olevien ohjeiden käyttöön. Järjestöjen hallinnollisen taakan keventäminen on perusteltu tavoite jatkossakin. Pienimuotoisen kansalaistoiminnan tukemisesta ja hallinnon ja järjestöjen yhteistyöstä on olemassa sääntelyä, jota on syytä tarkastella, kun järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa koskevaa sääntelyä kehitetään tulevaisuudessa.

Viranomaistulkintoihin liittyvät ehdotukset ja suositukset koettiin tarpeellisiksi. Keskustelussa kiinnitettiin huomiota viranomaisviestintään ja sen kehittämiseen. Esimerkiksi yhteisten ohjeiden käyttöä tarvittaisiin, kun vapaaehtoistoimintaan osallistuvan työttömän työnhakijan oikeutta työttömyysturvaan arvioidaan työllisyyspalveluissa.

Valtionavustustoimintaa ja -palveluja on myös kehitetty viime vuosina, mikä jo osaltaan yhtenäistää valtionavustuskäytänteitä. Parhaillaan valmistellaan myös erillistä ehdotusta valtionavustuskäytänteiden uudistamiseksi ja hallituksen esitystä valtionavustuslain osittaisuudistukseksi. Keskustelussa muistutettiin mahdollisimman konkreettisten kehittämis ehdotusten muotoilusta.

5

TILANNEKATSAUS STRATEGIAN TOTEUTTAMISEEN

Työryhmä koordinoi strategian hallintorajat ylittävää toimeenpanoa. Työryhmä kävi lävitse tilannekatsauksen ja muodosti yhteistä tilannekuvaa

strategian toteutuksesta hallinnonalojen hankkeiden ja säädösvalmistelun perusteella. Työryhmä kuuli valtiovarainministeriön vero-osaston lainsäädäntöneuvoksen Timo Annalan katsauksen hallituksen esityksen [VN/11304/2024](#) valmisteluun.

Päätös: Merkittiin työryhmän tilannekatsaus ja katsaus hallituksen esityksen valmisteluun sekä niistä käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 3: Tilannekatsaus 3/2025

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Hallituksen esityksen luonnoksesta saatiin laaja lausuntopalaute, joka korosti järjestöille osoitettavien lahjoitusten verovähennysoikeuden laajentamisen merkitystä järjestöjen varainhankinnan kannalta. Luonnosta kritisoitiin sen rajoituksista, jotka voivat ehkäistä suomalaisen varainhankintakulttuurin kehittymistä ja asettavat järjestöt keskenään eriarvoiseen asemaan. Valtiovarainministeriön vero-osasto jatkaa hallituksen esityksen valmistelua siten, että eduskunta käsittelee ehdotetut lakimuutokset syyskuun puolivälissä päättäessään niin sanotuista budjettilaeista. Sitä ennen valtiovarainvaliokunta antaa asiasta mietintönsä.

Keskustelussa pyydettiin, että rajoituksia harkitaan vielä, kun hallituksen esitystä viimeistellään. Järjestöille osoitettavien lahjoitusten verovähennysoikeuden pitäisi olla mahdollisimman laaja, jotta lahjoittamisen kulttuuri kehittyisi ja järjestöjen toimintaedellytykset vahvistuisivat. Järjestöjen hallinnollisen taakan pitäisi olla myös kohtuullinen.

Kansalaisjärjestöstrategian toteuttaminen perustuu säädöshankkeisiin, selvityksiin ja muihin kehittämistoimiin. Strategiatyöryhmä pyytää seuraavaan kokoukseensa ajankohtaiskatsauksen valtionavustuslain osittaisuudistuksesta (VM180:00/2024).

6 VALTIONAVUSTUSKÄYTÄNTEIDEN UUDISTAMINEN

Valtiovarainministeriön johdolla toimiva jaosto valmistelee ehdotusta valtionavustuskäytänteiden uudistamiseksi. Työryhmä sai raporttiluonnoksen tiedoksi.

Päätös: Merkittiin valtionavustuskäytänteiden uudistamista koskeva raporttiluonnos tiedoksi.

Liite 4: Valtionavustuskäytänteiden uudistaminen: Ehdotuksia valtionapuviranomaisille

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Strategiatyöryhmän jäsenet voivat vielä tarvittaessa antaa palautetta raporttiluonnoksesta sähköpostitse kansalaisjarjestostrategia.om@gov.fi 29.8.2025 mennessä. Valtionavustustoiminnan kehittämistä käsitellään syksyllä avoimessa keskustelutilaisuudessa kerrottaessa, kuinka kansalaisjärjestöstrategian toteuttaminen etenee. Keskustelutilaisuutta suunnitellaan marraskuulle, ja se järjestetään verkon välityksellä (Teams).

7 KANSALAISSYHTEISKUNTAVISION MUODOSTAMINEN

Suomalainen Tiedeakatemia osallistuu kansalaisyhteiskuntavision muodostamiseen tiedesparrauksen avulla. Tiedesparrauksen tavoitteena on lisätä tutkijayhteistyötä. Työryhmä keskusteli tiedesparrauksesta Linda Lammensalon ja Laura Väliniemen esittelyn perusteella.

Päätös: Merkittiin tiedesparrauksesta käyty keskustelu tiedoksi. Sovittiin, että työryhmässä olevien järjestöjen kanssa suunnitellaan verkkokeskustelua ja tulevaisuustyöpajoja järjestöjen osallisuuden vahvistamiseksi ja varmistamiseksi.

Liite 5: Tiedesparrauksen suunnitelma

Liite 6: Kansalaisyhteiskuntavision muodostaminen

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Tiedesparraukseen perustuva tutkijayhteistyö ottaa huomioon erilaisia tiedonlajeja, mikä mahdollistaa sekä ennakointia että arviointia.

Oikeusvaltiokehitys ja perus- ja ihmisoikeuskysymykset sekä käyttäytymistieteet kehoitettiin ottamaan huomioon, kun tiedesparrauksen suunnittelua jatketaan.

Kansalaisjärjestöstrategian toteuttamiseksi ja kansalaisyhteiskuntavision muodostamiseksi on mietitty myös muita keinoja. Esimerkiksi Civic Space Scan of Finland -arvioinnin (2021) seuranta olisi harkinnan arvoista. Strategian toteuttamiseen liittyvää ehdotusta ja tiedontarvekuvausta on valmisteltu myös vuoden 2026 VN Tutkiva -hakua varten.

8 EU-HANKERAHOITUKSEEN LIITTYVÄ KYPSEYYSARVIOINTI

Motiva tarkastelee järjestöjen kanssa keinoja hyödyntää EU-hankerahoitusta. Tavoitteena on esimerkiksi arvioida palveluntarpeita. Työryhmä keskusteli arvioinnista Maiju Haltia-Nurmen esittelyn perusteella.

Päätös: Merkittiin arvioinnista käyty keskustelu tiedoksi.

Liite 7: Kypsyysarvioinnin työsuunnitelma

Liite 8: Strategian toimeenpanosuunnitelma

Keskustelussa esiin nousseet asiat

Oikeusministeriö kutsuu muutaman järjestön ja rahoitusohjelman mukaan sparrausryhmään, joka toimii syksyn 2025 ajan varmistaen arvioinnin laatua Motivan kumppanina. Oikeusministeriö julkaisee tiedotteen Motiva-yhteistyöstä viikolla 35. Tiedotteessa kerrotaan myös mahdollisuudesta ilmoittautua arviointiin liittyviin tilaisuuksiin. Kun järjestöjä kutsutaan mukaan yhteistyöhön, kielenkäyttöön on syytä kiinnittää erityistä huomiota ja välttää esimerkiksi konsulttikäsitteitä.

9 MUUT ASIAT

Muita asioita ei käsitelty.

10 TIEDOKSI

Päätös: Seuraavat asiat merkittiin tiedoksi.

- Oikeusministeriö julkaisi [arviomuiston](#), joka käsittelee aloite- ja kuulemisjärjestelmien kehittämistä.
- Euroopan komissio on julkaissut ehdotuksensa monivuotiseksi rahoituskehykseksi, jota koskevat neuvottelut alkavat.
- Eduskuntapuolueiden ja kansalaisjärjestöjen johtajat [keskustelivat](#) järjestöjen roolista ja merkityksestä suomalaisessa yhteiskunnassa 2030-luvulla kesäkuun alussa.
- Euroopan neuvosto kerää palautetta kahdesta demokratiakehitykseen liittyvästä suosituksesta. Ensimmäinen [suositus](#) koskee kansalaisyhteiskunnan tilaa ja kansalaisjärjestöjen oikeudellista asemaa. Toinen [suositus](#) koskee työvälinettä, jolla arvioida ja kehittää demokratiaa ja sen kestävyyttä. Palautteen määräaika on molemmissa tapauksissa syyskuun puolivälissä.

11 SEURAAVA KOKOUS

Työryhmän seuraava kokous 4/2025 järjestetään torstaina 27.11.2025.

Alustava asialista

- Katsaus valtionavustuslain osittaisuudistukseen
- Kuntien ja hyvinvointialueiden myöntämää tukea koskevan selvityksen tulokset (MDI)
- EU-hankerahoituksen hyödyntämiseen liittyvän arvioinnin tulokset (Motiva)
- Kansalaisyhteiskuntavision muodostaminen
- Toimeenpanosuunnitelman päivittäminen

- Strategiatyöryhmän kokoonpanomuutokset

12**KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN**

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.59.

Liitteet

Liite 1 Työryhmän pöytäkirjaluonnos 2/2025 15.4.2025

Liite 2 Selvitys järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan lainsäädännöllisten esteiden purkamisesta

Liite 3 Tilannekatsaus 3/2025

Liite 4 Valtionavustuskäytänteiden uudistaminen: Ehdotuksia valtionapuviranomaisille

Liite 5 Tiedesparrauksen suunnitelma

Liite 6 Kansalaisyhteiskuntavision muodostaminen

Liite 7 Kypsyysarvioinnin työsuunnitelma

Liite 8 Strategian toimeenpanosuunnitelma

Jakelu

Työryhmän puheenjohtajat, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat